

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Стара Загора
Стопански факултет
Вх. №: 664
Дата: 01.07.2021г

РЕЦЕНЗИЯ

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "Доктор" по научна специалност "Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)", професионално направление 3.8. Икономика, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Изготвил рецензията: проф. д-р Дарина Русчева Тодорова, Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките. Рецензията е подготвена въз основа на Заповед № 1123/20.05.2021 г. на Ректора на Тракийски университет - Стара Загора, на основание чл. 5 (3) и (4) от ПРАСТрУ

Автор на дисертационния труд: Петя Добринова Атанасова, задочен докторант в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма "Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)" към катедра "Регионално развитие" на Стопански факултет в Тракийски университет - Стара Загора

Тема на дисертационния труд: "Интелигентна специализация на регионалното стопанство (примерът на област Ямбол)".

1. Данни за докторанта

Докторантката Петя Атанасова е родена през 1977 г. Средното си образование завършва през 1996 г. в Математическа гимназия "Атанас Радев" в гр. Ямбол. През 2001 г. придобива квалификация "Бакалавър" в Икономически университет - Варна, специалност "Банково дело", а магистърска степен - през 2017 г. в Тракийски университет - Стара Загора, специалност "Икономически анализи и проекти за регионално развитие".

Професионален опит. Петя Атанасова работи последователно: от 2000 г. до 2013 г. в Мобилтел ЕАД и от месец юни 2013 г. и досега - като

счетоводител в Тракийски университет - Стара Загора, Факултет "Техника и технологии". Има много добра компютърна подготовка (вкл. и работа с различни счетоводни програмни продукти).

Петя Атанасова е зачислена в задочна докторантура (Заповед № 479/01.03.2018 г. на Ректора на Тракийски университет - Стара Загора) по докторска програма "Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)", професионално направление 3.8. Икономика, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки към катедра "Регионално развитие", Стопански факултет на Тракийски университет - Стара Загора. Срокът на обучение е четири години - от 01.03.2018 г. до 01.03.2022 г. За научен ръководител е определена проф. д-р Юлияна Иванова Благоева - Яркова. Изключително приятно ми е, да отбележа факта, че докторантката Петя Атанасова успява да изпълни успешно ангажиментите, свързани с докторантурата си една година по-рано от определения ѝ срок на обучение. Със заповед № 948/29.04.2021 г. на Ректора на университета тя е отчислена от докторантура с право на защита. С решение (Протокол № 156/13.05.2021 г.) от заседание на разширен катедрен съвет за предварително обсъждане на дисертационен труд (вътрешна апробация) на катедра "Регионално развитие" в Стопански факултет на Тракийски университет - Стара Загора, след единодушно гласуване, се дава положителна оценка на дисертационния труд на Петя Атанасова и се предлага да се допусне до публична защита за присъждане на ОНС "Доктор".

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 190 страници основен текст, вкл. фигури - 45, таблици - 27 и приложения - 14. Той е структуриран така: увод, три глави, заключение, ползвана литература и приложения, както и Списък на фигурите и Списък на таблиците. Списъкът на ползваната литература включва 179 източника. От тях на кирилица 60, на латиница - 106 и интернет адреси - 13. Списъкът на ползваната литература е изчерпателен и с богато съдържание. В него са посочени основни научни изследвания, важни закони и нормативни документи и други. Прегледът на ползваната литература дава основание да се отбележи, че докторантката много добре познава разнообразните източници, свързани с проблематиката на дисертационния труд.

Темата на дисертационния труд е важна и актуална. В увода дисертантката обосновава актуалността на темата със следните обстоятелства: а) *характеристика на регионалното стопанство* - открояване на специфични предизвикателства пред област Ямбол: демографски упадък,

енергийна трансформация, климатични промени, глобална конкуренция, пандемична криза, риск от влошаване на околната среда и от загуба на културно наследство и главна насока за преодоляването им, свързана с нова визия за развитие на областта чрез открояване на уникални възможности на региона за "интелигентни" сфери на развитие, пълноценно използване на икономическия и на човешкия потенциал на област Ямбол за адаптиране към промените в условията и постигане на устойчив икономически растеж; б) необходимостта от изследване на регионалната специализация през погледа на стопанските науки (дефиниране на концепция за регионална специализация на основата на икономическите теории; дефиниране на фактори, които я определят и избор на подход и на показатели за нейното измерване); в) акцент върху "интелигентната специализация" на регионите, която се свързва с приоритетно развитие на дейности и технологии, основани на знанията и иновациите на дадено поднационално ниво.

Обект на изследването е регион от NUTS 3. През 2018 г. той е на 14 - то място от 28 области в страната, т.е. е на средно равнище на развитие.

Предмет на изследването са: развитието и структурата на регионалното стопанство за периода 2009-2018 г., производствената специализация и концентрация, развитието на научноизследователската и на развойната дейност.

Формулираната *цел* на дисертационния труд е да се установи потенциала на област Ямбол за развитие на ключови тематични области на интелигентна специализация и да се определят възможности за бъдещото стопанско развитие на основата на анализ на равнището, динамиката и структурата на регионалната икономика. Тя напълно съответства на идеята на дисертационния труд. Представени са 6 *задачи* за нейното реализиране, които кореспондират със заглавието и с целта на дисертационния труд, като следват класическата схема на едно докторантско изследване.

Тезата на дисертационния труд е че, "Област Ямбол разполага с ресурси и възможности за интелигентна и конкурентна икономика, но са налице проблеми пред разгръщане на иновационния потенциал, чието разрешаване е свързано с политика на национално ниво и мерки на регионално и местно ниво".

В дисертационния труд Петя Атанасова използва комплекс от общонаучни и икономико-статистически методи за анализ и оценка. Ограниченията на изследването се свързват както с разполагаемата информация на регионално ниво, така и с обстоятелството, че официалните икономически данни за наетите лица при отделните дейности за регионите от NUTS 3 са до второ ниво на агрегация.

В Първа глава. Теоретични основи на специализацията на регионалното стопанство се разглеждат следните групи въпроси, свързани с: изучаване на концепции за пространствено разпределение на икономическите дейности; политика и практика на ЕС по отношение на Регионалната интелигентна специализация; разработване на методика за анализ на специализацията на регионалното стопанство.

Втора глава. Интелигентната специализация в България е представена в три параграфа, в които последователно се разглеждат: стратегически насоки за интелигентната специализация в страната; тенденции по тематични области на интелигентната специализация в България и регионална специализация по водещи иновационни дейности.

Трета глава. Специализация на регионалното стопанство в област Ямбол е посветена на: характеристика на равнището на развитие на регионалното стопанство; неговата специализация и концентрация и интелигентна специализация на регионалното стопанство в област Ямбол.

3. Основни резултати на изследването

Резултатите от изследването са получени на основата на изключително богат литературен, фактологичен и емпиричен материал. По своя характер те обогатяват и разширяват познанията в областта на интелигентната специализация на регионално стопанство.

Основните резултати могат да се търсят в средните направления:

1. Формулирана е авторова дефиниция за "интелигентна специализация" - "основана на знания и иновации трансформация на регионалното стопанство, която стъпва на местния потенциал и силни страни на региона, за да подобри благосъстоянието на местната общност и конкурентоспособност на региона".

2. Обоснована е необходимост от обвързване на Стратегията за интелигентната специализация на национално ниво с тази на регионално ниво чрез: осигуряване на система от статистическа информация, в която влизат избрани индикатори за интелигентна специализация на регионално ниво; формулиране на по-тесни тематични области, на основата на проучване на динамиката на икономическите дейности, предприятията и техния иновационен потенциал на регионално ниво; засилване на въздействието на мерките чрез дефинирането и прилагането им като резултат от приоритизиране на икономическите дейности на по-ниско ниво на агрегация.

3. Изведени са важни проблеми, свързани с активното трансформиране на регионалното стопанство като интелигентна система (отсъствие на целева стратегическа политика на ниво област за интелигентна ориентация на

икономиката на региона; демографски упадък на област Ямбол, свързан с намаляване и застаряване на населението; слаба предприемаческа и иновационна активност).

4. Предложени са конкретни мерки за постигане на интелигентна специализация на региона, основани на иновативна политика и икономика на знанието. Мерките следва да са насочени към три групи на въздействие: хората, икономическите субекти и територията. Предназначението на тези мерки е не само да се подобрят характеристиките на обектите на въздействие, но чрез тях субектите на въздействие да реагират и да се адаптират по-добре към предизвикателствата.

4. Научни и научно-приложни приноси

Основните научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд могат да се обособят в следните насоки:

а) с теоретична насоченост - предложен е оригинален поглед върху "интелигентната специализация", при който се съчетават историческите дадености и съвременните предизвикателства;

б) предложен и апробиран е методически подход за анализ на интелигентната специализация на регионалното стопанство;

в) с практико-приложна насоченост:

- оценка на тенденциите в икономическото развитие на област Ямбол за периода 2009-2018 г. (специализацията на регионалната икономика; водещи тематични области, които могат да залегнат в основата на бъдеща интелигентна специализация; фактори - национални, структурни и регионални за динамиката в стопанската структура);

- обосновани са конкретни препоръки към трите водещи обекта на въздействие (човешки ресурси, икономически субекти и територия), както и по отношение на научните изследвания за интелигентната специализация на област Ямбол.

5. Публикации по дисертационния труд

Посочени са 3 публикации по темата на дисертационния труд. От тях 1 е самостоятелна и 2 - в съавтство. Посочените публикации са в престижното списание *Trakia Journal of Sciences* на Тракийски университет - Стара Загора и в материали от Международно научна конференция в БАН. В тях са представени резултати от направеното изследване в дисертационния труд.

1. Atanasova P., Directions and trends of regional intelligent specialization in Bulgaria, Trakia Journal of Sciences, Vol. 17, Suppl. 1, 2019, ISSN 1313-7069, pp. 99-106.

2. Yarkova Y., P. Atanasova, Structural Dynamics and Smart Specialization of Regional Economy: A study on Yambol region's branch structure, International Scientific Conference, BAS 2019, ISBN 978-619-245-039-7, pp.559-568.

3. Yarkova Y., Atanasova P., 2020, Leading innovative practices in the thematic area "Healthy living industry and biotechnologies" at a region level, Trakia Journal of Sciences, Vol. 18, Suppl. 1, pp.451-459.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 35 страници и отразява съдържанието, резултатите, приносите на докторанта и списъка на публикациите, свързани с дисертационния труд.

7. Препоръки

Давам положителна оценка на изпълнението на изследването в дисертационния труд, на прецизното оформление на изложението, на представянето на графичния и на табличния материал, както и на приложената библиография. Докторантката показва много добри умения да интерпретира мнения на различни автори по темата; да събира, да обработва и коректно да представя резултатите от направеното изследване, да обобщава и обосновава, както и да предлага конкретни конструктивни предложения. Полезно би било, с резултатите от направеното изследване да се запознаят местните органи на управление в област Ямбол.

Бих препоръчала на докторантката, като резултат от натрупания изследователски и експертен опит и при желание от нейна страна, да продължи изследванията по тази проблематика, като ги разшири и задълбочи.

8. Обща оценка на дисертационния труд и заключение

В заключение, общата ми оценка е, че дисертационният труд е разработен на високо професионално равнище и в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на условията и изискванията за придобване на ОНС "Доктор" в Тракийски университет - Стара Загора, съдържа оригинални научни и практико-приложни приноси, поради което с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на

образователната и научна степен "Доктор", по научна специалност "Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)", професионално направление 3.8. Икономика, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки на ПЕТЯ ЛОБРИНОВА АТАНАСОВА.

София, 01.07.2021 г.

Заличено!

/проф. д-р Дарина Русчева/

Изпълнява функцията проф. д-р Дарина Русчева, Изпълнява функцията на член на Комисията за защита на личните данни в качеството на член на Комисията за защита на личните данни № 11207093/2021 г. на Република България, университет - Стара Загора, на основание чл. 5 (3) и (4) от ПРАКТИКА

Автор на докторантския труд Петя Лобрина Атанасова, която действително е в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма "Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)" към Катедра "Учредителен закон" на Стопански факултет в Тракийски университет - Стара Загора

Тема на докторантския труд: "Икономически анализ на регионалното стопанство (примерът на област Монтана)"

1. Далии за докторанта

Докторантката Петя Атанасова е родена през 1977 г. Средното си образование завършила през 1996 г. в Математическа гимназия "Алеко Константинов" в гр. Монтана. През 2001 г. завършила магистърския "Бизнес" в Икономически университет - Варна, специалност "Бизнес мениджър", а магистърска степен през 2017 г. в Тракийски университет - Стара Загора, специалност "Икономически анализ и проекти на регионално развитие".

Професионален опит: Петя Атанасова работи в областта на стопанството от 2003 г. в Монтана БАД и от март 2017 г. в областта на стопанството